04/12/2018

Οι δύο ιστορικές πορείες της εικόνας της Παναγίας “Ελπίς των απελπισμένων”

Πατριαρχεία / Οικουμενικό Πατριαρχείο

Ο Πρωτοπρεσβύτερος του Οικουμενικού Θρόνου, π. Απόστολος Μαλαμούσης, **μάς ενημερώνει για τις δύο ιστορικές πορείες της εικόνας της Παναγίας “Ελπίς των απελπισμένων”** στις πόλεις Θεσσαλονίκη, Κωνσταντινούπολη, Βενετία, Μιλάνο και Φράισινγκ της Βαυαρίας:

Α) Η πρώτη ιστορική πορεία της Εικόνας από Θεσσαλονίκη στην Κωνσταντινούπολη, στη Βενετία, στο Μιλάνο και στη πόλη Φράισινγκ της Βαυαρίας. (950-1440 μ.Χ)

Η εικόνα της Παναγίας με το προσωνύμιο “Η Ελπίς των Απελπισμένων” φιλοτεχνήθηκε, σύμφωνα με τον τύπο της Αγιοσορίτισσας, στη Θεσσαλονίκη τον 10ο αιώνα μ. Χ. και από εκεί μεταφέρθηκε στη βυζαντινή αυτοκρατορική αυλή, στην Κωνσταντινούπολη.

Το 1399, ο τότε αυτοκράτορας Μανουήλ Β΄ διαβλέποντας την επερχόμενη απειλή των Οθωμανών, αποφάσισε να ταξιδεύσει στη Δύση και να ζητήσει οικονομική και στρατιωτική βοήθεια από τούς ηγέτες των μεγάλων κρατών. Για το σκοπό αυτό μετέφερε και αρκετά δώρα για να τα χαρίσει στους ηγεμόνες της Δύσης. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγεται και η εικόνα της Παναγίας „Ελπίς των Απελπισμένων“, την οποία δώρησε στον ηγεμόνα του Μιλάνου, πρίγκηπα Gian Geleazzo Visconti. Το προσωνύμιο της εικόνας τόνιζε τη δύσκολη θέση του αυτοκράτορα απέναντι στον οθωμανικό κίνδυνο. Βοήθεια δεν έλαβε από τον ηγεμόνα του Μιλάνου, η εικόνα όμως παρέμεινε εκεί και αργότερα μεταφέρθηκε σε συγγενή του ηγεμόνα, που ήταν αρχιεπίσκοπος στη πόλη Φράισινγκ της Βαυαρίας, ο οποίος και την δώρησε τελικά, το 1440, στο εκκλησιαστικό μουσείο της πόλης Φράισινγκ. Έκτοτε η εικόνα αυτή παραμένει μονίμως στο Μουσείο και επί 600 χρόνια δεν μετακινήθηκε από το χώρο αυτό.

Συν τω χρόνω, απέκτησε η εικόνα και την προσωνυμία „ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΟΥΚΑ“ και με τον τίτλο αυτό είναι σήμερα γνωστή και καταχωρημένη σε διεθνή βιβλιογραφία και σε επίσημα λεξικά τέχνης.

Β) Η δεύτερη ιστορική πορεία της Εικόνας από την πόλη Φράισινγκ της Βαυαρίας στις πόλεις Θεσσαλονίκη και Βενετία (2018)

Η Ιερά Μητρόπολη Γερμανίας συνοδός στη δεύτερη ιστορική πορεία της Εικόνας.

Στα πλαίσια της πολυετούς ολοσχερούς ανακαίνισης του μουσείου Φράισινγκ, υπήρξε για πρώτη φορά, από το 1440, η ευκαιρία και η δυνατότητα να μεταφερθεί η εικόνα της Παναγίας και σε άλλα μουσεία εκτός Βαυαρίας, ως δανειο έκθεμα σε εκθέσεις έργων τέχνης.

Η εικόνα „Ελπίς των Απελπισμένων"/„ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΟΥΚΑ" επαναπατρίζεται. (Οκτώβριος 2018)

Με αφορμή την έκθεση „Βυζαντινών Εικόνων της Θεσσαλονίκης" που έλαβε χώρα τον Οκτώβριο 2018 στην Ιερά Μονή Βλατάδων Θεσσαλονίκης, η έφορος της έκθεσης Δρ. Φλώρα Καραγιάννη επισκέφθηκε τη πόλη Φράισινγκ και παρεκάλεσε τους αρμοδίους να επιτρέψουν την μεταφορά της εικόνας στην πόλη της Θεσσαλονίκης, στον τόπο όπου προ χιλιετίας φιλοτεχνήθηκε. Θα είναι η πρώτη φορά που η εικόνα αυτή επαναπατρίζεται. Με θετική στάση στο αίτημα αυτό του διευθυντή του μουσείου κ. Dr. Christoph Kürzeder και της επιστημονικής συνεργάτιδος Dr. Carmen Roll και με την έγκριση του Καρδιναλίου Μονάχου και Προέδρου της Συνόδου των Καθολικών Επισκόπων της Γερμανίας, Σεβ. Reinhard Marx, κατέστη δυνατό η εικόνα „Ελπίς των Απελπισμένων" να μεταφερθεί και να εμπλουτίσει την έκθεση στη Θεσσαλονίκη.

Τα εγκαίνια της έκθεσης τέλεσε η ΑΘΠ ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος, παρουσία των εκκλησιαστικών, πολειτιακών και πολιτικών εκπροσώπων και άλλων φορέων της τοπικής κοινωνίας.Στα εγκαίνια παρέστη, ως εκπρόσωπος της Ιεράς Μητροπόλεως Γερμανίας ο Πρωτοπρεσβύτερος του Οικουμενικού Θρόνου Απόστολος Μαλαμούσης, Αρχιερατικός Επιτετραμμένος για τις δημόσιες σχέσεις με τη Βαυαρική Πολιτεία. Να σημειωθεί ότι τη σχετική διαμεσολάβηση στις εκκλησιαστικές βαυαρικές Αρχές για τη μεταφορά της εικόνας στη Θεσσαλονίκη, είχε αναλάβει ο Πρωτοπρεσβύτερος Απόστολος Μαλαμούσης.

Η Εικόνα και πάλι στη Βενετία, στη πόλη που αφίχθη το πρώτον, το 1399 μ.Χ.

(Νοέμβριος 2018)

Το εκκλησιαστικό μουσείο Φράισινγκ και η Εθνική Βιβλιοθήκη Βενετίας οργάνωσαν από κοινού μια έκθεση στη Βενετία με τον τίτλο: „Οι τελευταίες ημέρες του

Βυζαντίου – Η Εικόνα του Αγίου Λουκά στη Βενετία“.

Τα εγκαίνια της έκθεσης τέλεσε στις 25 Νοεμβρίου 2018 ο Αρχιεπίσκοπος Μονάχου και Φράισινγκ και Πρόεδρος της Συνόδου των Καθολικών Επισκόπων της Γερμανίας, Σεβ. Reinhard Marx με αρχιερατική θεία Λειτουργία στο Ναό του Αγίου Μάρκου Βενετίας. Στον κατάμεστο ναό ο Καρδινάλιος αναφέρθηκε διεξοδικά στην Παναγία, ως Ελπίδα των απελπισμένων και στη σύγχρονη πραγματικότητα, όπου όλοι μας αναζητούμε στέγη παρηγοριάς και ασφάλειας στις προσευχές της και στις δεήσεις της προς τον Κύριο.

Η έκθεση έχει ως κύριο έκθεμα, σε κεντρική και περίοπτη θέση, την εικόνα της Παναγίας και παράλληλα και άλλα δώρα που είχε προσκομίσει ο αυτοκράτορας Μανουήλ Β΄ και που παραχωρήθηκαν, ειδικά για την έκθεση αυτή και από άλλα μουσεία της Ευρώπης.

Η εικόνα Παναγίας “Ελπίς των Απελπισμένων” διασχίζει με σχεδία τον ποταμό Ίζαρ της Βαυαρίας

Ο κεντρικός οδικός άξονας που συνέδεε την Ιταλία με τη Βαυαρία και τα άλλα κράτη της Ευρώπης, βορείως των Άλπεων, διήρχετο από τον πλωτό ποταμό Ίζαρ της Βαυαρίας, όπου μεγάλων διαστάσεων ξύλινες σχεδίες μετέφεραν ανθρώπους και εμπορεύματα.

Δεν είναι γνωστό το εάν ο αυτοκράτορας Μανουήλ διεπέρασε τον ποταμό Ίζαρ στο ταξίδι του στην Αγγλία. Η εικόνα όμως της Παναγίας πρέπει έφθασε στη πόλη Φράισινγκ Βαυαρίας αφού διεπέρασε τον ποταμό Ίζαρ με σχεδία.

Στα ίχνη αυτής της ιστορικής πορείας ο Πρωτοπρεσβύτερος Απόστολος Μαλαμούσης και η κ. Helga Lauterbach, πρόεδρος του „Βαυαρικού Συλλόγου Πλωτών Σχεδίων Ίζαρ“ διοργάνωσαν μια ελληνοβαυρική πορεία πλεύσης με σχεδία στον ποταμό Ίζαρ, με πολυποίκιλο θρησκευτικό, εκπαιδευτικό, μουσικό και χορευτικό πρόγραμμα. Επί της σχεδίας τέλεσε ο π. Απόστολος την ακολουθία του Αγιασμού, πλαισιούμενος από τον τότε φοιτητή θεολογίας και νυν αρχιμανδρίτη και προιστάμενο του Ιερού Ναού των Αγίων Πάντων Μονάχου π.Γεώργιο Σιώμο και τον ιεροψάλτη και καθηγητή στο Τμήμα Ορθοδόξου Θεολογίας στο Πανεπιστήμιο Μονάχου, ελλογ. κ.Κωνσταντίνο Νικολακόπουλο. Ο ιδιοκτήτης της σχεδίας κ. Seitner παρέστη με την εικόνα του αγίου Νεπομούκ, του προστάτου των εργαζομένων σε ποταμόπλοια. Ακολούθως η κ. Lauterbach προέβη σε μια ιστορική αναδρομή σχετικά με τη χρήση και σημασία των πλεουμένων σχεδίων των ποταμών και με τη συμβολή τους στο εμπόριο και γενικώτερα στην ιστορία των βαυαρικών πόλεων και της Ευρώπης.

Ακολούθησε το βαυαρικό έθιμο ανοίγματος ενός βαρελιού μπύρας με κτυπήματα στην κάνουλα, πράγμα που πέτυχε ο Πρωτοπρεσβύτερος Απόστολος Μαλαμούσης με δύο μόνο κτυπήματα. Το έθιμο αυτό τελείται κάθε χρόνο και στη Γιορτή της Μπύρας στο Μόναχο, όπου ο Αρχιδήμαρχος Μονάχου προσπαθεί με δύο ή τρία κτυπήματα στην κάνουλα να ανοίξει το βαρέλι της μπύρας.

Με βαυαρική και ελληνική ζωντανή μουσική με τους μουσικούς Μιχάλη Αμανατίδη και Γιάννη Καλλία και με ελληνικούς και με βαυαρικούς χορούς (επί της σχεδίας) έλαβε πέρας η θαυμάσια ελληνοβαυαρική ημέρα.

Η Εκκλησία μας στο Μόναχο και ο ποταμός Ίζαρ

Η συνεχής ανάμνηση της πορείας της εικόνας της Παναγίας τον 14ο αι. επί πλεουμένης σχεδίας στον ποταμό Ίζαρ και το γεγονός ότι χιλιάδες συμπατριώτες μας από την δεκαετία του 1960 μέχρι σήμερα διεπέρασαν (όχι επί σχεδίας) τον ποταμό Ίζαρ με την Ελπίδα για ένα καλύτερο μέλλον, υπήρξαν καθοριστικά στο να γίνει μέλος του „Βαυαρικού Συλλόγου Πλωτών Σχεδίων Ίζαρ“ ο πρωτοπρεσβύτερος

Απόστολος Μαλαμούσης. Με τη συμμετοχή του στον σύλλογο τονίζει τη συμβολή της Ορθόδοξης Εκκλησίας μας σ΄αυτή τη βαυαρική ζωή και παράδοση, όπως αυτή επευλογήθηκε και από την εικόνα της Παναγίας „Ελπίς των Απελπισμένων“, της „ΕΙΚΟΝΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΟΥΚΑ“. Επίσης κάθε χρόνο τελείται τα Θεοφάνεια ο αγιασμός του Ίζαρ στο Μόναχο με συμμετοχή επισήμων εκπροσώπων της βαυαρικής κοινωνίας και της παροικίας μας και πλήθους ελληνορθοδόξων πιστών.